

УДК 929Кайндль:930.253](477.85)

Н. Б. МАСІЯН*

**ІСТОРИК, ЕТНОГРАФ, АРХЕОЛОГ І ПЕДАГОГ
РАЙМУНД ФРІДРІХ КАЙНДЛЬ
(за документами Державного архіву
Чернівецької області)**

Здійснено огляд документів видатного буковинського історика, географа, фольклориста, професора та ректора (1912/1913 навч. рік) Чернівецького університету, дійсного члена Наукового товариства ім. Шевченка у Львові доктора Раймунда Фрідріха Кайндля, що відклалися у фондах Державного архіву Чернівецької області. На основі архівних документів висвітлено життєвий і творчий шлях науковця, який зробив вагомий внесок у розвиток етнографії та краєзнавства Буковини.

Ключові слова: Р. Ф. Кайндль; історія; фольклор; народності; дослідження; документ; Чернівецький університет.

Раймунд Фрідріх Кайндль належить до тих особистостей, які викликають захоплення своїм ентузіазмом, працьовитістю, відданістю науці і здатністю керуватися принципами гуманізму. Світового визнання вчений-історик набув ще за життя. Специфіка наукового та історичного світогляду Р. Ф. Кайндля сформувалася під впливом його захоплення етнографією, інтересу до історії етносів. Його студії народної культури українців Карпат і Прикарпаття здобули високу оцінку сучасників. Дмитро Дорошенко називав його "...найзаслуженішим і найпродуктивнішим німецьким дослідником життя українського народу в Австро-Угорщині"¹.

Діяльність Р. Ф. Кайндля була спрямована на утвердження автентичності українців на Буковині, зближення двох культур великих народів Європи: німецького і українського. Історик не став дослідником Австрійської імперії, він був дослідником народів. За дослідження історії німецького етносу Карпатського регіону доктора Кайндля називали "Карпатським німцем". Високим визнанням прогресивної демократичної діяльності вченого стало його обрання (єдиного серед буковинських учених-неукраїнців) 4 березня 1914 р. дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Його розлогі, історично важливі етнографічні дослідження-описи за життя були опубліковані у Відні, Берліні, Мюнхені та Чернівцях. "Українська літературна енциклопедія" називає такі головні праці вченого: тритомна "Історія Буковини"

* Масіян Наталія Богданівна – начальник відділу використання інформації документів Державного архіву Чернівецької області.

(1896–1897), монографія “Гуцули” (1894), “Історія німців Прикарпаття” (1906–1911), “Історія міста Чернівців від найдавніших часів до сьогодення” (1908), “Календар свят у русинів і гуцулів” (1896), “Фольклорні матеріали” (1898), “Русинські казки й міфи на Буковині” (1899), “Приказки та мовні звороти на Буковині й у Галичині” (1902–1903) та ін.

Документи про Р. Ф. Кайндля відклалися в архівних фондах Буковинської крайової управи, Виконавчого Комітету Буковинського сейму, Чернівецького міського магістрату, Крайової шкільної ради Буковини, Комісії з прийому екзаменів на право викладання в середніх школах м. Чернівці, Державного ліцею “Арон Пумнул”, до складу якого увійшли документи Першої ц[ісарсько]-к[оролівської] державної гімназії в Чернівцях, Книги актів цивільного стану (метричні книги) жителів нинішньої Чернівецької області.

Огляд архівних документів про життя та наукову діяльність Р. Ф. Кайндля має на меті привернути увагу до маловідомих або неописаних фактів його біографії, що ґрунтуються на автентичних джерелах.

Раймунд Фрідріх Кайндль народився 31 серпня 1866 р. у Чернівцях у родині німецьких колоністів. Його батько, Антон Кайндль, якому Раймунд завдячував своїми першими уроками², працював викладачем школи з підготовки вчителів м. Чернівці, а також був засновником першої у Чернівцях фабрики з виробництва кахлю для печей. Родинний будинок Кайндлів знаходився на вул. Новий Світ (нім. *Neuweltgasse*, нині – вул. Шевченка); подружжя Антона та Ернестіни Кайндлів (з дому Вінклер) виховувало десятеро дітей. Майбутній вчений рано втратив батька – Антон Кайндль помер 3 червня 1879 р. у віці 63 років, про що свідчить запис у книзі реєстрації актових записів про смерть прихожан римо-католицького костелу Святого Хреста в м. Чернівці³. Раймунд у цей час навчався у другому класі Чернівецької гімназії. У жовтні ц. р. на адресу Крайової шкільної ради Буковини надійшов звіт Чернівецького міського магістрату з обґрунтуванням щодо пропозиції схвалення рішення про призначення вдові Антона Кайндля підвищеної допомоги на виховання дітей. Цей документ містить найповнішу інформацію про склад сім'ї та матеріальне становище родини після смерті батька-годувальника: “...вдова Ернестіна Кайндль у віці 48 років залишилася з дітьми – Ернестіною Кайндль, 28 років, не одруженою, що проживає з матір'ю; Антоніною Кайндль, 24 років, одруженою, що проживає в м. Бурштин (Галичина); Антоном Кайндлем, 23 років, молодшим офіцером 41-го піхотного полку барона Кельнера, розквартированим у м. Сараєво; Йозефом Кайндлем, 22 років, службовцем кримінального суду, що проживає з матір'ю; Максом Кайндлем, 20 років, кандидатом на посаду вчителя початкових шкіл, що проживає з матір'ю; Ольгою Кайндль, 17 років, не одруженою, що проживає з матір'ю; Раймундом Кайндлем, 13 років, гімназистом в Чернівцях; Розою Кайндль, 10 років,

ученицею; Рафаелем Кайндлем, 8 років, учнем; Міхаелем Кайндлем, 7 років, учнем. Шестеро з 10 дітей перебували на утриманні вдови Ернестіни та проживали в родинному будинку, що був єдиною нерухомістю у власності родини. Крім житлового будинку та призначеної по смерті чоловіка пенсії в розмірі 200 флоринів інших статків родина не мала⁴.

Юний Раймунд продовжував навчання у Першій цісарсько-королівській державній гімназії в Чернівцях, яку з відзнакою закінчив 22 червня 1885 р. Згідно з відомостями класного журналу гімназії учнів 8 класу за 1884/1885 навч. рік, Раймунд Кайндль, уродженець Чернівців, римо-католицького віровизнання, був звільнений від оплати за навчання на підставі рішення Крайової шкільної ради Буковини від 11 квітня 1878 р. Ч. 423; щодо майбутньої професії не визначився; серед навчальних предметів найвищих результатів здобув у релігієзнавстві, німецькій мові та філософській пропедевтиці⁵. Цікаво, що сам Раймунд в автобіографії 1890 р., яку він уклав під час підготовки пакету документів для подання на розгляд екзаменаційної комісії з прийому екзаменів на право викладання в гімназіях і реальних школах Чернівців з німецькою мовою викладання, зазначив, що повинен був хотіти стати юристом, проте його внутрішнє переконання привело його до вивчення філософських наук⁶. У жовтні 1885 р. Р. Ф. Кайндль вступив до Чернівецького університету на філософський факультет, де 8 семестрів поспіль з надзвичайним захопленням слухав лекції з історії, географії та германістики, був ординарним членом семінарів з історії та германістики. Згодом завдячував отриманим знанням, насамперед, д-ру Лозерту та д-ру фон Ціглауеру⁷. До речі, саме ці викладачі 23 липня 1886 р. зробили подання в президію Буковинської крайової управи щодо призначення стипендії у розмірі 30 флоринів найактивнішим учасникам семінару з австрійської та загальної історії – Раймунду Кайндлю та Віктору Олінському⁸. Публікуючи результати своїх ранніх наукових досліджень “Буття і значення імперсоналій” (1892), доктор Кайндль зробив характерний дарчий напис на примірнику, який зберігається в науково-довідковій бібліотеці Державного архіву Чернівецької області: “Своєму високоповажному вчителю, професору д-ру Ціглауеру фон Блументаль, ц[ісарсько]-к[оролівському] раднику уряду і т. п. – вдячний учень”⁹.

У 1890 р. в Австро-Угорщині проводився черговий перепис населення. З переписних листів дізнаємося, що у м. Чернівці по вул. Новий Світ у будинку під № 58 проживала родина Ернестіни Кайндль у складі 7 осіб, з них: Ернестіна, Ольга, Раймунд, Рафаель і Міхаель – діти вдови Ернестіни Кайндль та Густав Опіц – віддалений родич із Кутів (Галичина). Всі члени родини Кайндль – римо-католицького віровизнання, з німецькою мовою спілкування, грамотні; доньки Ольга та Ернестіна

ведуть домашнє господарство, син Рафаель працює вчителем, Міхась – учень. Характерно, що в графі “професія” у Раймунда Кайндля зазначено: письменник, місце роботи – редакція газети¹⁰.

Окремої уваги заслуговує архівна справа щодо приймання іспитів у випускника філософського факультету Чернівецького університету Раймунда Фрідріха Кайндля. 25 жовтня 1889 р. Р. Ф. Кайндль подав заявку екзаменаційній комісії з прийому іспитів на право викладання в гімназії та реальних школах м. Чернівці щодо допуску його до іспитів з австрійської історії та географії, з метою здобуття права викладання цих предметів у навчальних закладах із німецькою мовою викладання. Підготовка до іспиту була ґрунтовною та довготривалою. Сам же іспит складався з трьох етапів: письмового домашнього завдання, письмового екзаменаційного завдання, яке виконувалося безпосередньо в день іспиту на очах у комісії, та усного іспиту, як завершального етапу. Його домашнім завданням з історії було проведення оцінки та аналізу трьох біографій як першоджерел життя Святого Адальберта, єпископа Празького (рецензент – професор доктор Фердинанд Ціглауер фон Блументаль); з географії – “Логічне дослідження про природу та значення імперсоналій” (рецензент – професор доктор Йоган Вробель) та “Заселення Буковини”. Про відповідальний підхід Р. Ф. Кайндля до іспиту свідчить оформлення робіт, науковий апарат, висвітлення теми, постановка проблеми, науковий підхід та цілковита самостійність. До кожного його домашнього завдання додано розписку, в якій вказано, що робота не містить жодного плаґіату. Без такої розписки керівник не мав права приймати роботу. Усний іспит ним успішно був складений 30 червня 1891 р. Свідоцтво про успішне складання іспитів підписане 15 липня ц. р. комісією на чолі з директором Вробелем, членами комісії Лозертом, Ціглауером та Гілбергом. У свідоцтві, зокрема, зазначалося, що кандидат Раймунд Фрідріх Кайндль визнається повністю придатним для викладання географії та історії як основних предметів у навчальних закладах з німецькою мовою викладання¹¹.

18 липня ц. р. Р. Ф. Кайндль звернувся до Крайової шкільної ради Буковини з проханням про допуск його до проходження практики як дипломованого фахівця з історії та географії у цісарсько-королівській вищій гімназії у Чернівцях¹². 3 грудня 1891 р. отримав ступінь доктора філософії, а вже 18 червня 1892 р., захистивши домашнє завдання на тему: “Вживання іншомовних слів Готтфрідом Стасбурзьким”, витримавши письмовий іспит, темою якого було висвітлення літературної діяльності Фрідріха Шіллера з моменту його співпраці з Вольфгангом Гете, та успішно склавши усний іспит, Р. Ф. Кайндль отримав свідоцтво на право викладання німецької мови як основного предмету в гімназіях і реальних школах Чернівців¹³.

Упродовж цього часу молодий дослідник наполегливо працював над історією м. Чернівці, Буковини та окремих її аспектів. У 1888 р. вийшла друком його праця “З історії Чернівців”, перша частина “Історії Буковини до 1342”, у 1889–1890 рр. – обидві частини “Русинів на Буковині”, у 1891 р. – дослідження з історії поселень Буковини¹⁴.

Восени 1892 р. Р. Ф. Кайндль був призначений на посаду суплента¹⁵ вищої реальної школи в Чернівцях. У цей же час йому були надані державна і крайова стипендії для продовження навчання, тому Р. Ф. Кайндль відбув у академічну відпустку і вступив до Віденського інституту дослідження австрійської історії з метою поглибленого вивчення історії та географії. На підставі указу Міністерства освіти і віровизнань від 15 жовтня 1892 р. Ч. 20718 йому призначалася стипендія на 1892/1893 навч. рік у розмірі 400 гульденів, починаючи з 1 жовтня 1892 р., із помісячною виплатою в розмірі 40 гульденів¹⁶. Після повернення з Відня молодий науковець захистив докторську дисертацію в Чернівецькому університеті на тему “Набуття Буковини Австрією”.

Наступні 4 роки доктор Кайндль працював суплентом у вищій реальній школі в Чернівцях, з 1896 р. – професором школи з підготовки вчителів, заснованої у 1870 р. згідно з розпорядженням Міністерства освіти та віровизнань “Про педагогічні семінарії Австрії” від 14 травня 1869 р. Упродовж усіх цих років він активно збирав етнічний і фольклорний матеріал, зокрема після його першого знайомства з Гуцульщиною влітку 1891 р. За дорученням Віденського антропологічного товариства та з метою проведення поглибленого історико-етнографічного дослідження науковець об’їздив Карпати Буковини, Галичини та Верхньої Угорщини. В той час, як в австро-німецькій етнографічній науці панував погляд на гуцулів як на окремий етнос, Р. Ф. Кайндль визнавав їхню єдинокровність із українським народом. Монографія “Гуцули” вийшла друком у Відні в 1894 р., загалом на цю тему вченим написано понад 300 книг і статей. Основною метою його праці, як зазначав сам учений у передмові до монографії, було якомога наочніше і правдивіше познайомити читача з життям гуцулів долини Черемошу і Сучави, показати, як вони мислять і що вміють. Наприкінці XIX ст. Р. Ф. Кайндль був провідним знавцем Гуцульщини.

Напередодні 1898 р., коли в краї, а загалом і в усій Австро-Угорській імперії гучно і помпезно відзначався 50-річний ювілей правління цісаря Франца Йосифа I, у Р. Ф. Кайндля вже вийшла друком його “Історія Буковини”, яку він підготував як ювілейне видання і приурочив до цісарського ювілею. Крім цього, він намагався вжити усіх можливих заходів, щоб забезпечити бібліотеки навчальних закладів цим виданням за доступною ціною, в зв’язку з чим 1 листопада 1897 р. звернувся до крайової шкільної ради з проханням сприяти у виділенні коштів на це придбання. У своєму зверненні вчений, зокрема, повідомив, що

милістю Його Величності видання було люб'язно прийняте. У відповідному відгуку найвищої придворної служби Його Апостольської Величності праця отримала оцінку “патріотична публікація гідна визнання”. Р. Ф. Кайндль вважав, що його багаторічні намагання лише тоді досягнуть своєї мети, коли кожен учитель триматиме в руках це видання і в його дусі впливатиме на виховання молоді. На завершення він висловив готовність забезпечувати шкільні бібліотеки усіма трьома частинами “Історії Буковини”, допоки вони будуть в наявності, по ціні 2 флорини замість 2 флоринів 60 геллерів за умови замовлення, направленого за належністю. Вчений зазначав, що три частини охоплюють “повну історію Буковини від найдавніших часів до сьогодення і містять цілу низку схвальних коментарів. Для кожної бібліотеки вони тим необхідніші, оскільки не існувало раніше жодної історичної праці, яка би в достатній мірі приділяла увагу історії нашої батьківщини”¹⁷.

Діяльність Р. Ф. Кайндля була дуже різнобічною. Він легко охоплював матеріал і ґрунтовно осмислював його, крім цього вирізнявся надзвичайною працьовитістю. Його наполеглива праця приносила плоди і визнання: Найвищим рішенням від 21 лютого 1901 р. приватного доцента, професора православної реальної школи в Чернівцях Раймунда Фрідріха Кайндля призначено екстраординарним професором австрійської історії Чернівецького університету з 1 березня 1901 р., про що крайового президента повідомило листом Міністерство освіти і віровизнань¹⁸. З 1905 р. він вже був ординарним професором цього ж університету.

У друкованих виданнях науково-довідкової бібліотеки Державного архіву Чернівецької області – у збірниках особового складу Чернівецького університету за 1906–1914 навч. роки – зберігаються такі відомості про університетську діяльність Р. Ф. Кайндля: доктор філософії, професор австрійської історії, голова історичного семінару відділення австрійської історії, член екзаменаційної комісії з прийому іспитів на право викладання в гімназіях, реальних школах і жіночих ліцеях, кореспондент та з листопада 1909 р. – зберігач Центральної комісії для мистецьких і історичних пам'яток, декан філософського факультету у 1906/1907 навч. році та ректор Чернівецького університету у 1912/1913 навч. році¹⁹.

У документах архівного фонду Виконавчого Комітету Буковинського сейму зберігається повідомлення ректорату Чернівецького університету від 31 липня 1912 р. Ч. 997, адресоване виконавчому комітету крайового сейму герцогства Буковина щодо затвердження указом Міністерства освіти і віровизнань від 11 липня 1912 р. Ч. 30026 обрання професора доктора Раймунда Фрідріха Кайндля ректором університету на 1912/1913 навч. рік, а також те, що новообраний ректор приступить до виконання своїх обов'язків 23 вересня ц р.²⁰

На роки викладацької діяльності Р. Ф. Кайндля в Чернівецькому університеті припадає написання ним основних праць в його доробку – “Історії німців Карпатських країв” та “Історії міста Чернівців з найдавніших часів до сьогодення”.

Чернівці підходили до відзначення 500-річчя від першої писемної згадки – постала потреба якісного видання з історії міста. Цю працю у 1907 р. доручили Р. Ф. Кайндлю. У результаті він написав солідну роботу, яка й досі залишається одним із найцінніших досліджень з цієї теми.

Як людина багатогранна, Р. Ф. Кайндль, окрім наукової та викладацької діяльності, брав активну участь у громадському та просвітницькому житті краю, зокрема в німецькому товариському русі. Центром культурної організації німців було “Товариство християнських німців на Буковині”, засноване 1897 р., яке ставило собі за мету зміцнити і підняти національну свідомість німців Буковини, сприяти своєму духовному розвитку і господарському добробуту.

Новий потужний імпульс для розвитку та діяльності товариство отримало, коли в 1911 р. його очолив професор Кайндль. Він зосередив увагу на контактах та зв'язках з об'єднаннями, які мали спільні з “Товариством християнських німців на Буковині” завдання. Тому за його головування товариство активно співпрацювало з іншими культурними союзами: Німецьким шкільним товариством, Товариством німецької мови, Товариством німців за кордоном, Німецьким промисловим союзом, Союзом німців Галичини та ін. Завдяки Р. Ф. Кайндлю із забуття була повернута історія буковинських німців. За його ініціативою у Чернівцях з 30 червня по 4 липня 1911 р. відбувся перший з'їзд карпатських німців, який сприяв культурній єдності німецтва регіону. Він був чудово організований та об'єднаний з великим спортивним святом, в якому були задіяні численні гімнастичні товариства²¹.

Професор Кайндль також опікувався питаннями благоустрою та інфраструктури рідного міста, адже у січні 1908 р. був обраний до ради правління Чернівецької електростанції²².

З початком Першої світової війни, як активний діяч німецьких культурно-просвітницьких та академічних товариств, уникаючи переслідувань з боку російських правоохоронних органів, професор Кайндль змушений був залишити рідне місто і переїхати в Грац (Австрія), де прожив останні роки життя. З 1915 р. він став викладачем Грацького університету.

З-поміж літературознавчих праць Р. Ф. Кайндля чільне місце займають опубліковані ним ще 1897 р. у “Щорічнику Буковинського краєзнавчого музею” 6 невідомих листів Юрія Федьковича, до яких учений додав передмову та ґрунтовні коментарі. Незадовго до смерті учений знову повернувся до творчості Ю. Федьковича – написав ґрун-

товний розділ про німецькомовне письменство Буковини для фундаментальної “Історії німецько-австрійської літератури”, куди увійшов його нарис про німецькомовну творчість письменника. Як чудовий знавець гуцульського фольклору, він підкреслив суто народне коріння, оригінальність та самобутність таланту буковинського Соловія. Його перу належать також критичні огляди й рецензії фольклорно-етнографічних праць І. Франка, В. Гнатюка, В. Щурата та ін.

Помер Раймунд Фрідріх Кайндль 14 березня 1930 р. у м. Грац, похований на міському цвинтарі Св. Леонарда²³.

На сьогоднішній день ім'я вченого Раймунда Фрідріха Кайндля добре відоме чернівчанам. У жовтні 1994 р. на стіні родинного будинку Кайндлів у Чернівцях по вул. Новий Світ (нині – вул. Т. Шевченка, 92) була відкрита меморіальна дошка на честь видатного історика, етнографа, педагога і громадського діяча. Його ім'я фігурує і в переліку ректорів університету на пам'ятній стелі, встановленій у вестибюлі головного корпусу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Науковий доробок Р. Ф. Кайндля своєю значимістю вражав його сучасників та продовжує залишатися невичерпним джерелом для дослідження історії Буковини. Так, видатний український етнограф і фольклорист, лінгвіст, літературознавець і громадський діяч Володимир Гнатюк вказував на важливу грань наукової діяльності австрійського вченого; звертав увагу на те, що його статті про українців, опубліковані у відомих австрійських та німецьких народознавчих журналах, призналися головним чином для зарубіжних учених – з них вони черпали відомості про населення Західної України та Буковини, їхні звичаї та побут. Найбільшу увагу у своїх дослідженнях Р. Ф. Кайндль приділяв гуцулам: вивчав їхній побут, звичаї, територію, зібрав цінний фотоматеріал, зробив замальовки предметів (знарядь праці, меблів, виробів декоративно-ужиткових тощо), опублікував про них численні статті та монографію “Гуцули” (1894). Його фундаментальна праця “Історія міста Чернівців від найдавніших часів до сьогодні” (1908) до сьогодні залишається неперевершеною за обсягом зібраного в ній матеріалу про Чернівці. Досліджував Р. Ф. Кайндль також історію селянства на Буковині, осмислював революцію 1848–1849 рр. та постать Лук'яна Кобилиці. Загалом він є автором понад 300 наукових праць з буковинської тематики і вважається найвидатнішим істориком, етнографом й археологом Буковини австрійського періоду.

Проведений огляд документів Державного архіву Чернівецької області про Р. Ф. Кайндля доповнює загальновідому інформацію про видатного буковинця малодослідженими фактами з документальних джерел та привертає увагу дослідників біографії та наукового спадку вченого до архівних документів.

¹ *Doroschenko D.* Die Ukraine und Deutschland [Texte imprime]: neun Jahrhunderte deutsch-ukrainischer Beziehungen. München: Ukrainische Freie Universität, 1994. S. 299.

² Державний архів Чернівецької області (далі – Держархів Чернівецької обл.). Ф. 759. Оп. 1. Спр. 62. Арк. 83.

³ Там само. Ф. 1245. Оп. 14. Спр. 31. Арк. 79зв.

⁴ Там само. Ф. 211. Оп. 1. Спр. 1425. Арк. 4–4зв.

⁵ Там само. Ф. 228. Оп. 3. Спр. 41. Арк. 20.

⁶ Там само. Ф. 759. Оп. 1. Спр. 62. Арк. 83.

⁷ Там само.

⁸ Там само. Ф. 3. Оп. 2. Спр. 11242. Арк. 35–36.

⁹ *Kaindl R.-Fr.* Wesen und Bedeutung der Impersonalien. Czernowitz, 1892. S. 277.

¹⁰ Держархів Чернівецької обл. Ф. 39. Оп. 3. Спр. 291. Арк. 338зв.–339.

¹¹ Там само. Ф. 759. Оп. 1. Спр. 62. Арк. 1–312.

¹² Там само. Ф. 211. Оп. 1. Спр. 3292. Арк. 1.

¹³ Там само. Ф. 759. Оп. 1. Спр. 62. Арк. 130–208.

¹⁴ *D-r Norst A.* Alma mater Francisco-Josefina. Festschrift zu deren 25-jährigen Bestande. Czernowitz, 1900. S. 61.

¹⁵ Суплент – помічник, заступник; у гімназіях суплентами називали молодших учителів (за шкільними законами, що діяли в Галичині, випускник університету, який ішов працювати в гімназію, повинен був кілька років виконувати роботу молодшого учителя, а потім скласти кваліфікаційний іспит, що давав звання гімназійного професора, тобто повноправного учителя гімназії).

¹⁶ Держархів Чернівецької обл. Ф. 3. Оп. 2. Спр. 15416. Арк. 1–2зв.

¹⁷ Там само. Ф. 211. Оп. 1. Спр. 4663. Арк. 1–1зв.

¹⁸ Там само. Ф. 3. Оп. 2. Спр. 19361. Арк. 5–6.

¹⁹ Personalstand der k. k. Franz Josephs-Universität zu Czernowitz im Studienjahr 1912/1913. Czernowitz, 1912. S. 13–14.

²⁰ Держархів Чернівецької обл. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 843. Арк. 1.

²¹ *Добржанський О., Масіян Н., Никирса М.* Нації та народності Буковини у фондах Державного архіву Чернівецької області (1775–1940). Чернівці: Золоті литаври, 2003. С. 12–13.

²² Держархів Чернівецької обл. Ф. 3. Оп. 2. Спр. 25023. Арк. 11.

²³ Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2006 році): Бібліогр. покажчик. Чернівці, 2005. С. 99–101.

There is done the review of documents of known bukovinian historian, geographer, folklorist, professor and rector (1912/1913 academic year) of Chernivtsi University, member of the Scientific Shevchenko Society in Lviv Dr. Raimund Friedrich Kaindl that are stored in the State Archives of Chernivtsi Region. Based on archival documents the article highlights the life and career of a scientist who made significant contribution to the development of ethnography and local history of Bukovina.

Key words: R. F. Kaindl; history; folklore; folks; research; document; the Chernivtsi University.